

De les competències als resultats d'aprenentatge del repte

En la professió, l'àmbit laboral o l'entorn de treball es poden observar execucions o actuacions per part dels treballadors per tal d'avaluar l'acompliment de determinades habilitats competencials.

Per exemple: per a fer una valoració de la competència *Orientació a resultats*, entesa com la “capacitat de dur a terme l'activitat professional amb l'aportació de valor, buscant la superació i la millora contínua”¹, entre d'altres, hauríem d'observar i valorar en quina mesura el professional:

- S'esforça per a fer la feina en el termini i la qualitat previstos.
- Distribueix i controla el temps eficientment.
- Assumeix els objectius de la institució com si fossin propis.

De manera similar, en l'entorn acadèmic de formació en competències podem utilitzar aquesta mateixa tècnica de “descomposició”, per a poder-la observar i emetre un judici determinat que ajudi l'estudiant a reconèixer en quin grau l'ha après o què ha de fer per a desenvolupar-la amb èxit.

Com ho hem de fer?

En el disseny de formació basada en competències es poden utilitzar diferents tècniques. Aquí en proposem una, basada, com apuntàvem, en descomposar la competència en unitats més petites (resultats d'aprenentatge) i a diferents nivells, per a poder identificar activitats que ens permetin generar les evidències necessàries per a poder-les avaluar.

¹ Diccionari de competències. Àrea de Persones, UOC.

Els resultats d'aprenentatge es converteixen en elements clau en la definició de les activitats d'aprenentatge i l'avaluació de les competències.

La utilització d'aquesta tècnica també ens ha de servir per a assegurar que l'assignatura treballa el que pretenem. Demana anar de la competència a l'activitat, i de l'activitat al resultat d'aprenentatge i a l'avaluació, fins a aconseguir l'encaix coherent de tots aquests elements de l'assignatura. El procés no és lineal; és creatiu, dialògic i de consens. És el que es coneix com a "constructive alignment" (Biggs i Tang, 2011), o "correspondència clara i coherent entre l'ensenyament, les activitats d'aprenentatge i l'avaluació"².

Les unitats en què es descomponen les competències són **criteris o nivells d'acompliment** que s'acabaran concretant en **els resultats d'aprenentatge** de cadascuna de les assignatures. En aquest sentit, la diferència entre criteris d'acompliment i resultats d'aprenentatge radica en el seu grau de concreció.

→ *Es recomana seguir les indicacions de cada direcció d'estudi o programa a l'hora de treballar coordinadament en la definició dels criteris o nivells d'acompliment de les competències i la seva concreció en resultats d'aprenentatge.*

² D'altra banda, autors com Adams (2004) afirmen que l'excessiva concreció de competències a resultats d'aprenentatge és reduccionista, en tant que la formació universitària s'hauria de considerar "oberta" i tenir en compte també resultats no esperats per part dels estudiants, per exemple (a AQU Catalunya: [Guies avaluació de competències](#)).

Quins han de ser els resultats d'aprenentatge d'una assignatura? Preguntes que ens ajuden a dissenyar

Per a concretar resultats d'aprenentatge a partir de la competència i poder identificar les activitats que permetran adquirir els coneixements, les habilitats i les actituds necessàries per a posar-la en pràctica i desenvolupar-la, ens serà útil fer-nos preguntes com les següents:

1	En què hem de formar l'estudiant perquè pugui exercir / posar en pràctica / desenvolupar la competència?
2	Què ha de saber per a desenvolupar-la amb èxit?
3	Què ha de saber fer o resoldre?
4	Com? D'acord amb quin context, norma o procediment?
5	Quines evidències (resultats, lliurables, reflexions, ...) ens permetrien valorar l'acompliment d'un aprenentatge?
6	Cobreixen tot el que volem que els estudiants aprenguin o ens en calen més o altres de diferents?
...	...

Exemple

En el cas d'un professional de la Salut:

Per a "Elaborar plans d'intervenció nutricional de manera integral per a la millora de la salut i el rendiment, avaluant el seu impacte a partir d'indicadors d'eficàcia, efectivitat, seguretat i qualitat", **l'estudiant ha de poder**, entre altres:³

³ Adaptat del preprojecte docent de l'assignatura Nutrició i activitat física al llarg de la vida. Anna Bach-Faig.

Competència: Elaborar plans d'intervenció nutricional de manera integral per a la millora de la salut i el rendiment, avaluant el seu impacte a partir d'indicadors d'eficàcia, efectivitat, seguretat i qualitat.

Resultats d'aprenentatge		Proposta de verbs ⁴
RAP 1	Reconèixer la importància de l'activitat física en les diferents etapes de la vida.	Reconèixer , l·listar, localitzar, descriure, identificar, recuperar, denominar, trobar <i>Recordar</i>
RAP 2	Classificar les pautes d'hidratació, els aliments i nutrients adequats per al consum d'acord amb si té lloc abans, durant o després de practicar exercici físic.	Explicar, interpretar, resumir, inferir, parafrasejar, classificar , comparar, exemplificar <i>Comprendre</i>
RAP 3	Implementar menús adaptats a les diferents necessitats dels esportistes d'elit.	Implementar , portar a terme, fer servir, utilitzar, executar <i>Aplicar</i>
RAP 4	Analitzar les necessitats energètiques i de nutrients específiques i diferenciades segons situacions fisiològiques i etapes de la vida (infància i adolescència, adulta, adulta, adulta).	Analitzar , calcular, categoritzar, comparar, contrastar, criticar, <i>Analitzar</i>

⁴ Proposta de verbs basada en la taxonomia de Bloom. Bloom, B (ed.) (1956). Taxonomy of Educational Objectives: Handbook 1 Cognitive Domain. Nova York: Longman.

	etapes de la dona - embaràs, lactància i menopausa- , gent gran).	diferenciar, discriminar, distingir, examinar, experimentar	
RAP 5	Justificar les decisions a l'hora de planificar menús adaptats a les necessitats dels esportistes segons l'evidència científica actual.	Avaluar, justificar jutjar, predir, seleccionar, comparar, defensar, atacar, argumentar, revisar, formular una hipòtesi, experimentar, provar, detectar, monitorar	<i>Avaluar</i>
RAP 6	Dissenyar recomanacions i plans alimentaris específics per a diferents esports (englobats en tres categories: resistència, força i d'equip) per a l'adult que practica exercici físic.	Planificar, dissenyar , construir, produir, idear, traçar, elaborar, escriure	<i>Crear</i>

Dos exemples més

Competència: Generar coneixement econòmic rellevant a partir de dades, aplicant els instruments tècnics pertinents.

(exemple basat en l'assignatura Introducció a la informació financera)

Preguntes que ens ajuden a concretar resultats d'aprenentatge

- Què hem d'ensenyar a fer a l'estudiant a fer perquè pugui demostrar que és competent en la generació de coneixement econòmic en les condicions i el context que descriu aquesta competència?
- Quins coneixements ha de tenir per a poder desenvolupar-la?
- Quines habilitats ha d'adquirir?
- Què ha de saber fer?
- Quina actitud ha de posar en marxa per a fer-ho bé?
- Quines condicions li seran més favorables?
- [...]

Resultats d'aprenentatge

- RAP 1. Reconèixer els conceptes i processos bàsics utilitzats per a l'obtenció de les dades comptables.
- RAP 2. Executar els estàndards establerts a partir de les dades comptables obtingudes.
- RAP 3. [...]

Competència: Sostenibilitat i compromís social: capacitat per pensar i actuar de manera responsable, respectuosa i compromesa amb la societat i l'entorn natural que permeti la construcció d'un present i un futur caracteritzats pel benestar, la solidaritat, l'accés just i equitatiu als recursos de la terra, la qualitat de vida, la diversitat cultural i la igualtat d'oportunitats.

(Guia de Competències genèriques, grup d'interès UOC. 2016)

Preguntes que ens ajuden a concretar resultats d'aprenentatge

- Què hem d'ensenyar a fer a l'estudiant perquè pugui demostrar que és capaç d'actuar respectuosament?
- Quins coneixements ha de tenir per a poder desenvolupar-la?
- Quines habilitats ha d'adquirir?
- Què ha de saber fer?
- Quina actitud ha de posar en marxa per a fer-ho bé?
- Quines condicions li seran més favorables?
- (...)

Resultats d'aprenentatge

- RAP 1. Identificar els reptes i problemes del desenvolupament sostenible.
- RAP 2. Analitzar de forma sistemàtica i crítica la situació global, atenent el compromís social.
- RAP 3. Planificar actuacions coherents amb els principis de la sostenibilitat.
(...)

Com ho estan fent els estudis

A la UOC hi ha iniciatives de diversos estudis que han fet una aproximació al treball per competències, sobretot, en l'àmbit de les competències transversals:

- Estudis d'Economia i Empresa: *Les competències transversals als graus dels Estudis d'Economia i Empresa de la UOC: guia d'aplicació*, febrer 2013.
<http://hdl.handle.net/10609/37841>
- Estudis de Llengua i Literatura: *Les competències transversals al grau en Llengua i Literatura Catalanes de la UOC*. <http://hdl.handle.net/10609/17701>
- Estudis d'Informàtica, Multimèdia i Telecomunicació: *Les competències transversals als graus TIC de la UOC: guia d'aprenentatge i avaluació*. M.Jesús Marco, octubre 2012
<https://drive.google.com/a/uoc.edu/file/d/0B-045cTzEnFVQ1o2d2tlak50cUk/view?usp=sharing>
- *Catàleg Competències Genèriques Grup d'Interès UOC*. 2016
<http://hdl.handle.net/10609/64045>

Referències

Adam, S. (2004). Using learning outcomes. A consideration of the nature, role, application and implications for European education of employing learning outcomes at the local, national and international levels. United Kingdom Bologna Seminar 1-2 July 2004. Edimburg.

Biggs, J.B. & Tang, C. (2011a). *Teaching for Quality Learning at University*. (4th Ed.). Maidenhead: McGraw Hill Education & Open University Press.